قانون

تدلیس و تخلف از شرط در نکاح

مریم قنبری

■ همانطور که در شماره‌های قبلی گفته شد، عیوب هر یک از طرفین در نکاح و به طور کلی خیار عیب (اختیار فسخ نکاح با استناد به عیب یکی از طرفین) یکی از خیاراتی است که موجب فسخ نکاح می‌شود. دو خیار دیگر نیز در قانون پیش‌بینی شده که عبارتند از خیار تدلیس و خیار تخلف از شرط. البته در قانون مدنی، نامی از تدلیس برده نشده و عملا هر دو این خیارات ذیل ماده ۱۱۲۸ قانون مدنی این‌گونه آمده‌اند: «هرگاه در یکی از طرفین صفت خاصی شرط شده و بعد از عقد معلوم شود که طرف مذکور فاقد وصف مقصود بوده برای طرف مقابل حق فسخ خواهد بود. خواه وصف مذکور در عقد تصریح شده یا عقد متباینا بر آن واقع شده باشد.» تدلیس مفهومی در فقه امامیه است که عبارت است از عملیاتی که موجب فریب طرف معامله شود. در نکاح نیز تدلیس به این مفهوم است که یکی از زوجین به طریقی طرف دیگر را بفریبد به گونه‌ای که با پنهان کردن معایبی که دارد یا اظهار خصوصیاتی که در واقع فاقد آن است، شرایطی را فراهم آورد که امری خلاف واقع، حقیقی بنماید و موجبات ضرر طرف دیگر را فراهم آورد. مثلا برای مردی، موضوع بکارت یکی از خصوصیات مهم در همسر آینده‌اش باشد و به همین دلیل به خواستگاری دختری برود و دختر «با فریبکاری» وانمود کند که باکره است در حالی که در واقع این‌گونه نباشد. چنین امری پس از اثبات، به مرد این اختیار را می‌دهد که عقد نکاح را فسخ کند. حال برای روشن شدن تعریف خیار «تخلف از شرط صفت» از همین مثال استفاده می‌کنیم. به فرض برای مردی وجود بکارت، از خصوصیات مهم همسر آینده‌اش باشد و با این تصور که دختر باکره است و تمامی شواهد و قراین نیز دال بر آن است، به خواستگاری همسر آینده‌اش برود و ازدواج صورت گیرد. اما پس از ازدواج متوجه شود همسرش باکره نبوده، این امر در حالی است که زن هیچ‌گونه عملی برای فریب دادن مرد انجام نداده و در واقع تصور مرد نادرست بوده و وضعی که به زعم وی مبنای عقد قرار گرفته، در همسرش وجود نداشته است. بنابراین تفاوت این دوخیار تدلیس و تخلف از شرط صفت، در مساله فریب‌کاری است. اما در عمل مبنای هر دو، وصفی است که مبنای توافق (عملی یا ضمنی) طرفین بوده که در طرف دیگر موجود نیست. یکی به دلیل سوءبرداشت است و دیگری به دلیل فریبکاری و در نهایت هر دو این صورت‌ها امکان فسخ را برای طرف دیگر فراهم می‌آورند. در شماره آینده درباره این بحث بیشتر توضیح خواهیم داد.

*وکیل پایه یک دادگستری

سارق، پیرزن را به آتش کشید

شرق: مرد معتاد که پیرزنی را به دلیل سرقت اموالش به آتش کشیده‌بود با قطعی شدن حکم قصاصش از سوی دیوان عالی‌کشور یک قدم دیگر به قصاص نزدیک شد. به گزارش خبرنگار ما، یک سال قبل خبر دادند خانه پیرزنی تنها در شیراز آتش گرفته است. وقتی آتش‌نشانان به محل رسیدند، متوجه شدند پیرزن در آتش سوخته و جان باخته، بنابراین پلیس را خبر کردند. ساعاتی بعد از آغاز تحقیقات، خانواده این پیر زن به پزشکی قانونی مراجعه و جسد را شناسایی کردند. با مشخص شدن هویت مقتول به نام زیبا، تحقیقات پلیس ادامه یافت. آثار برجای مانده در محل آتش‌سوزی نشان می‌داد این پیر زن با لباس بیرون از خانه بوده و زمانی که او به حیاط خانه وارد شده، آتش گرفته‌است. از طرفی یک ظرف آغشته به مواد محترقه کنار دیوار حیاط پیدا و ثابت شد این حریق عمدی و پیرزن قربانی جنایت شده است. ماموران برای به دست آمدن سرنخی از این قتل، خانواده زیبا را مورد بازجویی قرار دادند، اما آنها مدعی شدند زیبا هیچ دشمنی نداشت و آن روز هم قرار نبود کسی به خانه‌اش برود. آنها همچنین اعلام کردند به کسی هم مظنون نیستند.

یک روز بعد از انجام بازجویی‌های اولیه، متخصصان بررسی صحنه جرم و ماموران اداره آگاهی گزارش خود را به بازپرس اعلام کردند. آنها در این گزارش آوردند مقداری پول و طلا از خانه زیبا به سرقت رفته است. بنابراین فرضیه قتل با انگیزه سرقت برای بازپرس قوت گرفت. چند روز بعد، رد جواهرات سرقت شده پیرزن از یک جواهرفروشی گرفته‌شد و از این طریق بود که ماموران موفق شدند فروشنده جواهرات که مردی معتاد به نام آرش است را بازداشت کنند. آرش در بازجویی‌ها ابتدا منکر قتل شد و گفت اصلا زیبا را نمی‌شناسند اما در تحقیقات بعدی به قتل پیرزن اعتراف کرد و گفت: من به موادمخدر اعتیاد داشتم و اعتیادم آنقدر شدید بود که نمی‌توانستم بدون مواد زندگی کنم. پولی هم برای تامین مخدر مورد نیازم نداشتم. به همین دلیل بود که تصمیم گرفتم از خانه پیرزن سرقت کنم. روز حادثه وقتی مطمئن شدم او در خانه نیست، وارد منزلش شدم تا پول و طلا سرقت کنم. چیزهایی را که می‌خواستم برداشته بودم و داشتم از حیاط بیرون می‌رفتم که در باز و زیبا وارد خانه شد. او با من درگیر شد و من چون مرد بودم زورم بیشتر بود. زن مسن را به زمین کوبیدم. می‌دانستم اگر زنده بماند می‌تواند من را شناسایی کند. یک‌دفعه چشمم به یک پیت نفت افتاد آن را برداشتم و روی پیرزن ریختم و او را آتش زدم بعد با پول و طلاهایی که برداشته بودم از خانه فرار کردم.

با تکمیل تحقیقات و بازسازی صحنه جرم، پرونده به شعبه دوم دادگاه کیفری استان فارس فرستاده و وقت رسیدگی تعیین شد. در ابتدای جلسه محاکمه، نماینده دادستان شیراز در جایگاه حاضر شد و برای متهم درخواست مجازات کرد. سپس اولیای‌دم در جایگاه حاضر و خواستار صدور حکم قصاص شدند. سپس متهم در جایگاه حاضر شد.

او اتهام قتل را قبول کرد و گفت: از کرده خودم پشیمان هستم و خیلی ناراحتم که دست به قتل زدم. از فرط اعتیاد این کار را کردم. زیبا به من بدی نکرده‌بود و نباید جانش را می‌گرفتم و حالا درخواست بخشش از سوی اولیای‌دم را دارم. هرچند متهم درخواست بخشش کرد اما اولیای‌دم اعلام کردند حاضر به گذشت نیستند، بنابراین رای بر قصاص متهم صادر شد. رای صادره مورد اعتراض متهم قرار گرفت اما این اعتراض مورد قبول واقع نشد و دیوان‌عالی‌کشور هم حکم را مورد تایید قرار داد. به این ترتیب مرد معتاد یک قدم دیگر به مرگ نزدیک و پرونده‌اش برای اجرای حکم به شعبه اجرای احکام دادسرای جنایی شیراز فرستاده شد.

مهندس قلابی، رانندگان مسافربر را بیهوش می‌کرد

شرق: مهندس قلابی با خوراندن آبمیوه مسموم، خودرو رانندگان مسافربری را سرقت می‌کرد. به گزارش خبرنگار ما جوانی ۳۰ساله روز ۱۳ تیر سال‌جاری طی شکایتی به ماموران اعلام کرد خودرو پرایدش توسط فردی که خود را مهندس یک شرکت کامپیوتری معرفی کرده بود، به سرقت رفته است. او توضیح داد: «ساعت ۹:۳۰ دو روز قبل در حال مسافربری در منطقه جنت‌آباد بودم که مرد میانسالی به عنوان مسافر دربستی سوار ماشینم شد. او با باز کردن سر صحبت گفت که مهندس و مسوول خرید یکی از شرکت‌های معتبر تهیه قطعات کامپیوتری است و به دلیل گستردگی کار توزیع قطعات کامپیوتری، مدیرعامل شرکت قصد دارد یک راننده استخدام کند و او می‌تواند با معرفی کردن من به مدیرعامل، زمینه اشتغالم را فراهم کند. من که به واسطه ادامه تحصیل و برای تامین شهریه دانشگاهی، به صورت نیمه‌وقت مسافربری می‌کردم پیشنهاد استخدام را قبول کردم و به همراه وی به مقابل ساختمانی تجاری در منطقه جنت‌آباد رفتم و او با طرح این ادعا که قصد صحبت کردن با مدیرعامل شرکت را دارد، از ماشین پیاده شد و به داخل ساختمان رفت و پس از گذشت نزدیک به نیم‌ساعت، از ساختمان تجاری خارج و مجددا سوار ماشین من شد و گفت مدیرعامل با استخدام من موافقت کرده و باید حداکثر تا فردا مدارک شناسایی را ارایه بدهم.» مالباخته ادامه داد: «ساعت ۹:۳۰ دیروز در میدان نور منطقه جنت‌آباد با این فرد ملاقات کردم و به سمت دفتر شرکت راه افتادیم. در میانه راه بود که مهندس عنوان کرد باید تعدادی از قطعات کامپیوتری را از گمرک تحویل بگیرد. او به این بهانه از من خواست تا به سمت اتوبان آزادگان حرکت کنم. هنوز وارد اتوبان نشده بودیم که مهندس به بهانه خرید آبمیوه از خودرو پیاده شد و پس از چند دقیقه با دو عدد آبمیوه به ماشین بازگشت. دقایقی از نوشیدن آبمیوه نگذشته بود که چشمانم سنگین شد و پس از آن دیگر متوجه هیچ چیزی نشدم. فقط زمانی‌که به هوش آمدم خودم را روی تخت بیمارستان بهارلو دیدم.» کارآگاهان بعد از شنیدن حرف‌های مالباخته در ادامه تحقیقات خود اطلاع پیدا کردند تعدادی از کارگران شهرداری حین کار کردن در پارک خزانه متوجه جوانی شدند که به صورت بیهوش در فضای سبز افتاده بود که بلافاصله طی تماس با اورژانس، او را به بیمارستان انتقال دادند. همزمان با آغاز رسیدگی به پرونده، مشخصات پراید سرقت‌شده در اختیار تمامی واحدهای انتظامی سراسر کشور گذاشته شد و کارآگاهان با کمک شاکی موفق به ترسیم چهره فرضی از متهم شدند و فهمیدند وی یکی از مجرمان سابقه‌دار به نام محمدرضا (۶۳ ساله) است که در سال ۸۴ به اتهام سرقت خودرو به همین شگرد، دستگیر اما پس از گذشت مدتی، با قرار وثیقه از زندان آزاد و متواری شده اما در شهریور سال‌جاری مجددا دستگیر شده و در حال حاضر نیز در زندان رجایی‌شهر است. متهم پس از انتقال به پلیس آگاهی از سوی مالباخته مورد شناسایی قرار گرفت و در ادامه، ماموران موفق به شناسایی تعدادی دیگر از مالباختگانی شدند که خودرو آنها توسط متهم به شیوه «بیهوشی راننده با استفاده از مواد مسموم» سرقت شده بود. متهم سرانجام به چهار فقره سرقت خودرو و فروش اتومبیل‌های مسروقه در شهرستان ایرانشهر استان سیستان و بلوچستان اعتراف کرد. سرهنگ علی غیاثوند، رییس پایگاه هفتم پلیس آگاهی تهران با تایید این خبر گفت: «متهم یکی از مجرمان سابقه‌دار است که در تمامی دزدی‌های خود به همین شیوه و شگرد عمل کرده است؛ بنابراین با توجه به افزایش تعداد سرقت‌های مشابه، از دیگر مالباختگان احتمالی که به این شیوه مورد سرقت اموال قرار گرفته‌اند دعوت می‌شود برای شناسایی متهم و طرح شکایات خود به پایگاه هفتم پلیس آگاهی تهران مراجعه کنند.»

عکس: شرق

حادثه‌ها

دختر ۹ ساله قربانی راننده متجاوز

■ **مهر:** مردی که دختر ۹ساله‌ای را قربانی نیت شوم خود کرده بود، تحت تعقیب کارآگاهان پلیس آگاهی قرار گرفت. راز این جنایت همزمان با شکایت پدر و مادر دختر ۹ساله به نام نیلوفر در کلانتری ۲۰ مشهد فاش شد. آنها در شکایت خود گفتند: «امروز مردی، دخترمان را در خیابان ربود و او را در بیابان‌های اطراف شهر مورد آزار و اذیت قرار داد.» پس از این شکایت، پرونده برای رسیدگی در اختیار کارآگاهان پلیس آگاهی قرار گرفت. ماموران در نخستین گام به تحقیق از نیلوفر پرداختند. دخترک که دچار وحشت شده بود، گفت: ظهر بعد از تعطیل شدن مدرسه راهی خانه‌مان شدم. در یک کوچه خلوت خودرو پیکانی کنارم توقف کرد و راننده آدرسی را پرسید. چند بار مسیر را به او نشان دادم اما مرد راننده متوجه نشد و خواست سوار ماشین شوم و او را راهنمایی کنم. وقتی سوار شدم او به سرعت از محل دور شد و به سمت بیابان‌های حاشیه شهر گریخت. آن مرد با تهدید مرا مورد آزار و اذیت قرار داد و در نزدیکی مدرسه‌مان رها کرد.» پس از این شکایت مشخصات خودرو متهم به گشتی‌های پلیس اعلام شد تا با مشاهده مرد تبهکار او را دستگیر کنند. تحقیقات در این رابطه همچنان ادامه دارد.

وعده وام‌های میلیونی شگرد زوج کلاهبردار

■ **شرق:** زن و شوهر کلاهبرداری که با راه‌اندازی شرکت‌های جعلی و دادن وعده وام‌های کلان از شهروندان کلاهبرداری کرده بودند، دستگیر شدند. ماموران در پی دریافت شکایات متعدد مبنی بر کلاهبرداری از شهروندان کرجی توسط اعضای یک شرکت، به تحقیق پرداختند و فهمیدند کلاهبرداران با یکدیگر نسبت زن و شوهری دارند و با راه‌اندازی شرکت‌های صوری اقدام به درج آگهی و تبلیغات گسترده در روزنامه‌های کثیرالانتشار مبنی بر اعطای وام‌های ۳۰ تا ۵۰ میلیون تومانی با کارمزد چهاردرصد و سه سال تنفس برای بازپرداخت اقساط وام کرده و افراد زیادی را فریب داده و مبالغی را از آنها به‌عنوان کارمزد گرفته‌اند. این زوج سرانجام در تهران شناسایی و دستگیر شدند. آن دو در حالی به جرایم‌شان اعتراف کردند که صد مالباخته علیه آنها شکایت کرده‌اند.

دستورالعمل اجرائی موضوع ماده ۱۶۹ مکرر قانون مالیاتهای مستقیم

سازمان امور مالیاتی کشور

مخاطبین / ذینفعان: کلیه اشخاص حقیقی و اشخاص حقوقی موضوع قانون مالیاتهای مستقیم

ادامه از صفحه ۸

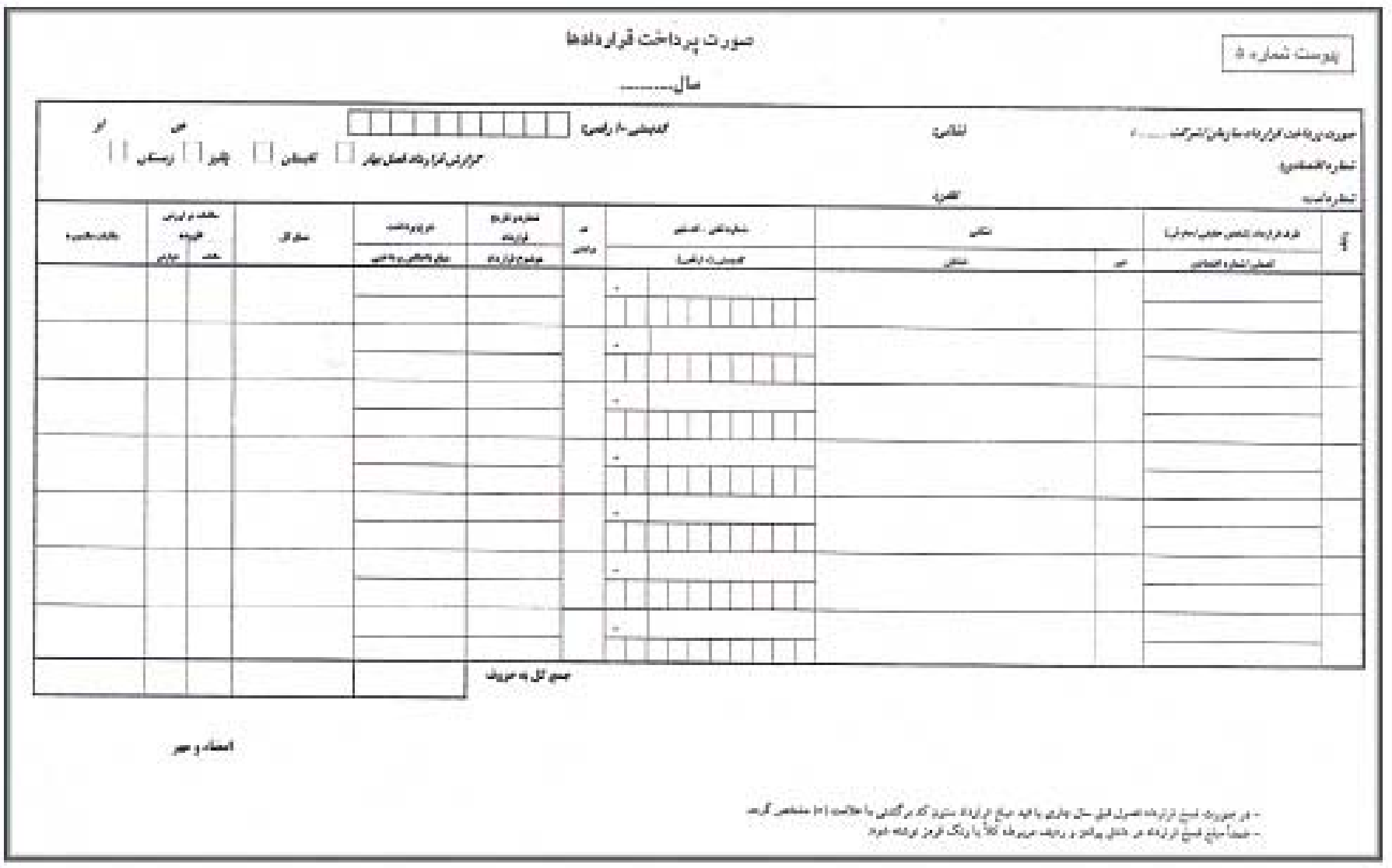

مالیاتی موضوع ماده ۱۶۹ مکرر نخواهد بود.

۸- موارد ابطال کارت اقتصادی:

در موارد ذیل کارت و شماره اقتصادی باطل می‌گردد:

۸-۱- فوت اشخاص حقیقی

۸-۲- در صورت اعلام اشخاص حقیقی مبنی بر خاتمه فعالیت اقتصادی

۸-۳- انحلال اشخاص حقوقی ثبت شده پس از اتمام عملیات تصفیه و سایر اشخاص حقوقی پس از لغو مجوز ذیربط

۸-۴- صدور حکم مراجع قضایی مبنی بر ابطال کارت اقتصادی

تذکر ۱- دارنده کارت اقتصادی یا قائم مقام قانونی آن در موارد فوق موظفند به نزدیکترین اداره امور مالیاتی مراجعه و نسبت به تحویل و ابطال کارت اقدام نمایند.

تذکر ۲- استفاده از کارت اقتصادی بعد از باطل شدن در حکم سو استفاده از شماره اقتصادی بوده و دارنده کارت و استفاده کننده از آن نسبت به مالیات بر درآمد و جرائم متعلقه مسئولیت تضامنی خواهند داشت.

تذکر ۳- صدور کارت المثنی دارای محدودیت‌های قانونی بوده و سوء استفاده احتمالی از کارت مزبور رافع مسئولیت صاحب کارت نخواهد بود مگر آنکه خلاف آن از سوی مراجع قضائی اعلام گردد.

روابط عمومی سازمان امور مالیاتی کشور